

ชื่อผลงาน : ประสิทธิภาพของยาพอกเข้าต่อระดับความปวดของเข้า (ยาพอกเข้าดูดีพิช พิชิตปวดในผู้สูงอายุ)

ชื่อนักวิจัยหลัก : นายณฤตล ฮตฤชา ตำแหน่ง แพทย์แผนไทย

วุฒิการศึกษา : ปริญญาตรีแพทย์แผนไทยบัณฑิต

หน่วยงาน : รพ.สต.บ้านโนนสามัคคี อำเภอโพธาราม จังหวัดสุพรรณบุรี

เบอร์โทรศัพท์ : 093-3629453 E-mail : kharjokiku2@gmail.com

รายชื่อที่ปรึกษา : นางณอมศิลป์ พันธมยุ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

นางสาววารุณี ไชยโคตร นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

1. ที่มาและความสำคัญ

อาการปวดเข้าพบได้มากถึงร้อยละ 40 ในจำนวนโรคข้อทั้งหมด โดยเกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของวัยที่เพิ่มขึ้น อัตราการปวดเข้าพบได้ในบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป และมากกว่า 80 พบในกลุ่มบุคคลที่มีอายุมากกว่า 70 ปีขึ้นไป (Harisdangkul, 1996) มักเกิดกับข้อที่มีการใช้งานหรือการลงน้ำหนักติดต่อกันเป็นเวลานาน คือ ข้อสะโพกและข้อเข่า ต้องอาศัยระยะเวลาในการรักษาที่ยาวนานต่อเนื่อง และต้องใช้การรักษาหลายวิธีร่วมกัน สะท้อนให้เห็นถึงภาระค่าใช้จ่ายที่มากกว่าปกติ ประกอบกับการรักษาที่ได้รับในปัจจุบันยังทำให้อาการของโรคไม่หายขาด จึงเป็นสาเหตุให้ผู้ป่วยแสวงหาสถานบริการที่พึงพอใจอยู่เสมอ ส่งผลให้ภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวเพิ่มขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ เมื่ออาการปวดเข้าเกิดขึ้นกับบุคคลที่อยู่ในวัยทำงานอาจทำให้บุคคลนั้นต้องเปลี่ยนอาชีพหรือหากอาการรุนแรงอาจไม่สามารถประกอบอาชีพได้เลย จึงเป็นปัญหาต่อการประกอบอาชีพอย่างมาก

การดูแลรักษาในปัจจุบัน ยังเป็นการรักษาตามอาการที่มุ่งเน้นเพื่อบรรเทาอาการปวดข้อ ข้อฝืด การคงไว้ซึ่งการเคลื่อนไหวของข้อเข่า ป้องกันการทำลายข้อเพิ่มมากขึ้น (Carter, 1997) ในปัจจุบันมีแนวทางการรักษาต่างๆ เพื่อควบคุมอาการปวดที่เกิดขึ้น แนวทางแรกเป็นการใช้ยาแผนปัจจุบันได้แก่ ยาบรรเทาอาการปวด ยาต้านการอักเสบของเนื้อเยื่อรอบข้อ ยาคลายกล้ามเนื้อ และการฉีดยาเข้าข้อ (Hawkey et al., 1998) แนวทางที่สองคือ กายภาพบำบัด เช่น การออกกำลังกล้ามเนื้อควอดโรเซ็ปส์เพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้กับข้อเข่า การใช้ความร้อนเพื่อบรรเทาอาการปวด และการใช้เครื่องพยุงเป็นต้น เพื่อลดแรงที่มากกระทำต่อข้อเข่า แนวทางที่สาม ประกอบด้วย การให้คำแนะนำเกี่ยวกับลักษณะของโรค การลดน้ำหนัก การมีอิริยาบถที่ถูกต้อง และการประเมินรูปแบบกิจกรรมประจำวันและการทำงานที่เหมาะสมเป็นต้น (จิตติเวชย์ตุมราศรีวิน, 2538) แนวทางที่สี่ เป็นการดูแลสุขภาพแบบทางเลือก เพื่อบรรเทาอาการปวดที่เกิดขึ้นด้วยตนเองและเสริมประสิทธิภาพการรักษาในปัจจุบันให้ดียิ่งขึ้น เช่น การนวด การฝังเข็ม และการใช้สมุนไพรในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น (Lorenzi, 1999)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโนนสามัคคี ผู้สูงอายุที่มาใช้บริการ ส่วนใหญ่มาในกลุ่มอาการปวด จากผลการดำเนินงานในปี 2558-2560 ที่ผ่านมาพบว่าผู้สูงอายุที่มีอาการปวดเข่า มีจำนวน 35,50 และ 108 คน ตามลำดับ และยังมีผู้ป่วยที่มีปัญหาเรื่องปวดข้อเข่าที่ไม่ได้มารับบริการอีกจำนวนมาก จะเห็นได้ว่าผู้ป่วยที่มีปัญหาเรื่องข้อเข่าในเขตรับผิดชอบมีจำนวนเพิ่มขึ้นตามลำดับ เมื่อมารับบริการที่สถานพยาบาล เจ้าหน้าที่จะรักษาด้วยการจ่ายยากลุ่มลดปวด เช่น Ibuprofen Diclofenac เป็นต้น ยาเหล่านี้จัดอยู่ในพวกเดียวกันกับยาแอสไพริน (NSAIDs, non-steroidal inflammatory drugs) เมื่อคนไข้รับประทานยาต่อเนื่องเป็นเวลานาน ทำให้มีอาการแสบร้อนกระเพาะอาหาร เพราะยาเหล่านี้มีฤทธิ์ระคายเคืองต่อระบบทางเดินอาหาร ส่งผลให้คนไข้ต้องกลับมาปรึกษาและรับยารักษากระเพาะอาหารไปรับประทานเพิ่ม ซึ่งผู้สูงอายุที่มีอาการปวด

เข้าบางรายมีโรคประจำตัว เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคไต เป็นต้น การจ่ายยาเพิ่มทำให้เป็นการเพิ่ม การรับประทานยาของผู้ป่วยซึ่งส่งผลให้ไตทำงานหนักมากขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำสมุนไพรไทยมาช่วยในการรักษาอาการปวดเข่า โดยเลือกวิธีการพอกเข่า โดยยาพอกเข่า ได้ดัดแปลงสูตรมาจากสูตรยาพอกเข่าของอาจารย์อภิชาติ ลิมตียะโยธิน บรมครูด้านการนวดไทย ที่ใช้อย่างแพร่หลายในเขตภาคกลาง และได้รับผลตอบรับอย่างค่อนข้างมาก นำมาศึกษาอาการปวดเข่า แต่ยังไม่มียาพอกเข่าที่มีการวิจัยอย่างชัดเจน ผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนสูตรมาจากสูตรของอาจารย์อภิชาติ ลิมตียะโยธิน โดยเน้นการเลือกใช้สมุนไพรที่สามารถหาได้ง่ายในเขตชุมชน ที่มีสรรพพเหมือนกันนำมาทำเป็นยาพอกเข่า และนำผลมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลก่อนพอกยาและหลังพอกยา ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่ายาพอกเข่าสามารถลดอาการปวดเข่าได้หรือไม่ เพื่อจะได้นำมาปรับใช้และรักษาผู้ป่วยในสถานบริการต่อไป

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลการพอกเข่าต่อระดับการปวดเข่า

3. วิธีการศึกษา

1 รูปแบบการวิจัย : การวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi - experimental research design)

2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร: ผู้สูงอายุที่มีอาการปวดเข่า ในเขต รพ.สต.บ้านโนนสามัคคี

กลุ่มตัวอย่าง : ผู้สูงอายุที่มีอาการปวดเข่าจำนวน 30 คน

1.เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1.ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้าน

โนนสามัคคี ที่มีอาการปวดเข่า จำนวน 30

1.2.ไม่มีบาดแผลบริเวณเข่า

1.3.ไม่เคยได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนลูกสะบ้า

1.4.ถาม-ตอบได้รู้เรื่อง

2.เกณฑ์การคัดออกกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์การคัดออกกลุ่มตัวอย่างสำหรับวิจัยครั้งนี้คือ ผู้สูงอายุที่มีอาการปวดเข่าไม่สะดวกเข้าร่วมทำการพอกได้ครบทั้ง4ครั้ง หรือตอบคำถามไม่ครบตามที่กำหนดไว้ จากการวิจัยครั้งนี้ไม่มีการคัดออก

3 สถานที่ศึกษา : โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโนนสามัคคี ตำบลเชียงสือ อำเภอโพธาราม จังหวัดสุพรรณบุรี

4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา :

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. อุปกรณ์ที่ใช้ในการประคบสมุนไพร

1.1 ลูกประคบสมุนไพรที่ทำด้วยพล ตะไคร้ ใบมะขาม ใบส้มป่อย ใบเป้ง ขมิ้นชัน การบูร พิมเสน และเกลือ

1.2 หม้อต้ม

1.3 จานรองลูกประคบ

1.4 นาฬิกาจับเวลาแสดงตัวเลขเป็นนาฬิกา

2. อุปกรณ์ในการพอกยาเช่าประกอบด้วย ยาพอกเช่า ผ้าก๊อซ แผ่นพลาสติกห่ออาหาร

ส่วนประกอบของยาพอกเช่า

1. ผิวมะกรูด	15 กรัม	8. ดองดึง	15 กรัม
2. เมล็ดพริกไทย	15 กรัม	9. โบพลับพลึง	15 กรัม
3. ข่า	15 กรัม	10. ไพล	150 กรัม
4. ดีปลี	15 กรัม	11. เกลือ	15 กรัม
5. ใบมะขาม	15 กรัม	12. การบูร	75 กรัม
6. ใบส้มป่อย	15 กรัม	13. แอลกอฮอล์	40 %
7. ชিং	15 กรัม		

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ดัชนีมวลกาย ระดับการศึกษา โรคประจำตัว ข้อเช่าที่มีอาการเช่าเสื่อม ประวัติการได้รับอุบัติเหตุ ประวัติการแพ้ยาสมุนไพร ซึ่งสอบถามในลักษณะปลายเปิด

3.2 แบบบันทึกเกี่ยวกับอาการปวดเช่าได้แก่ ระดับความปวด

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีการติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างครั้งแรกได้ตรวจประเมินเช่าแล้ว ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปและข้อมูลเกี่ยวกับอาการปวดเช่า และนัดมาทำการพอกเช่าที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโนนสามัคคี สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทำทั้งหมด 4 ครั้ง แต่ละครั้งจะตรวจประเมินอาการก่อน-หลังทุกครั้ง เมื่อทำครบ 4 ครั้ง และได้ผลการตรวจประเมินแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และเปรียบเทียบก่อนหลังตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 4

5. การวิเคราะห์ข้อมูล :

สถิติที่ใช้ t-test แบบวัดซ้ำ paired sample t-test นำผลการพอกยาดูดพิษของกลุ่มตัวอย่างมาแจกแจงค่าความถี่และค่าร้อยละ และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของผลการทดลองก่อนและหลังให้การรักษา

6. วิธีการดำเนินงาน :

- การให้สุขศึกษา เรื่องการพอกยาสมุนไพรช่วยลดอาการปวดเช่าคัดกรองโดยแพทย์แผนไทย
- คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 คน
  - สอบถามอาการการช้ำประวัติการทดสอบร่างกายก่อนการรักษา
  - วัดระดับความเจ็บปวด

ทำหัตถการพอกเช่า

หลังจากทดสอบร่างกายเสร็จแล้ว จะประคบสมุนไพรบริเวณหัวเช่า 5-10 นาที เพื่อเพิ่มการไหลเวียนเลือดและเปิดรูขุมขนบริเวณหัวเช่า แล้วจึงทำการพอกยาบริเวณจุดที่ปวดนาน 30 นาที สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทำทั้งหมด 4 ครั้ง

การทดสอบร่างกายหลังการรักษาโดยแพทย์แผนไทย

สอนสุขศึกษาท่ากายบริหารเช่า

นัดทำการรักษาต่อเนื่อง นัดทำการพอกยาชุดพิเศษครั้งละ30นาที ในทุกวันพุธ เวลา 13.00-16.00 น.สัปดาห์ละ1ครั้ง ติดต่อกัน 4 สัปดาห์

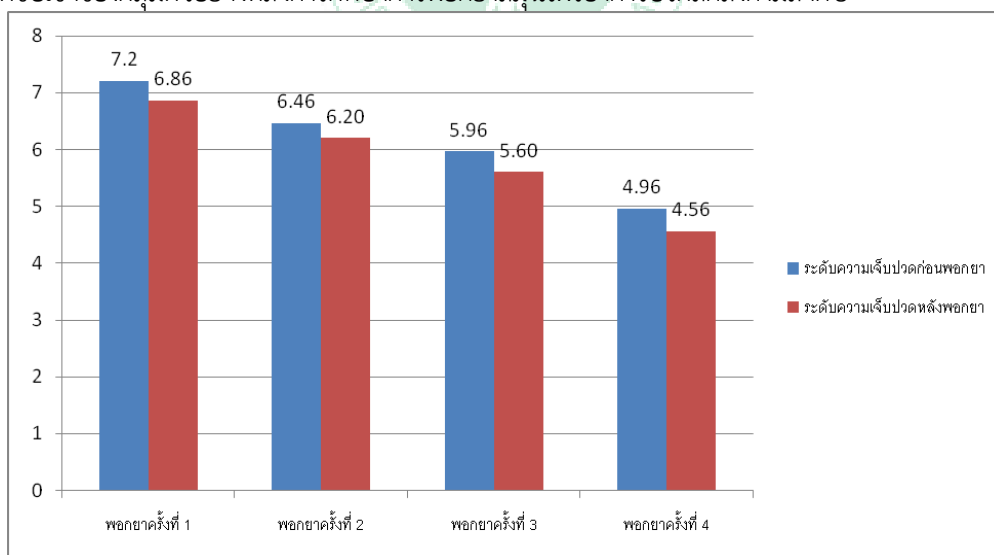
4. สรุปผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 25 คน (83.33%) อายุอยู่ในช่วง60 – 69 ปี จำนวน 24 คน (80%) .ดัชนีมวลกายอยู่ระหว่าง 18.50 - 22.99 จำนวน 22 คน (73.33%)ระดับการศึกษา เรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 29 คน (96.66%) มีโรคประจำตัวเป็นโรคเบาหวาน จำนวน 15 คน (50%) มีอาการข้อเข่าเสื่อมทั้งสองข้าง จำนวน 28 คน (73.33%) ในอดีตไม่เคยมีประวัติการได้รับอุบัติเหตุของข้อเข่า จำนวน 28 คน(93.33%) ไม่เคยมีประวัติการแพ้ยาสมุนไพร จำนวน 30 คน (100%)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลแบบประเมินระดับความเจ็บปวด

เปรียบเทียบระดับความเจ็บปวดก่อนและหลังการรักษาในกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสถิติ paired sample t-test คะแนนระดับความเจ็บปวดข้อเข่าที่ได้รับการพอกยาสมุนไพร พบว่า ก่อนการพอกยาสมุนไพรครั้งที่1 มีอาการปวดเข่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.20 ± 0.71 อยู่ในระดับปวดมาก หลังการพอกยาสมุนไพรครั้งที่1 มีอาการปวดเข่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.86 ± 0.68 อยู่ในระดับปวดปานกลาง ก่อนพอกยาสมุนไพรครั้งที่2 มีอาการปวดเข่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.46 ± 0.57 หลังพอกยาสมุนไพรครั้งที่2 มีอาการปวดเข่าค่าเฉลี่ย 6.20 ± 0.55 ก่อนพอกยาสมุนไพรครั้งที่3 มีอาการปวดเข่าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.96 ± 0.41 หลังพอกยาสมุนไพรครั้งที่3มีอาการปวดเข่าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.60 ± 0.49 ก่อนพอกยาสมุนไพรครั้งที่4 มีอาการปวดเข่าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.96 ± 0.71 หลังพอกยาสมุนไพรครั้งที่4 มีอาการปวดเข่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ± 0.81 ซึ่งมีอาการปวดข้อเข่าก่อนและหลังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาการปวดข้อเข่าของกลุ่มตัวอย่างหลังการศึกษารักษาพอกยาสมุนไพรอาการปวดลดลงตามลำดับ

แผนภูมิเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความเจ็บปวดก่อนการรักษาในครั้งที่ 1 ถึงหลังการรักษาในครั้งที่ 4

คะแนนระดับความเจ็บปวดข้อเข่าที่ได้รับการพอกยาสมุนไพร พบว่า ก่อนการพอกยาสมุนไพรครั้งที่1 มีอาการปวดเข่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.20 ± 0.71 อยู่ในระดับปวดมาก และหลังการพอกยาสมุนไพรครั้งที่4 มีอาการปวดเข่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ± 0.81 อยู่ในระดับปวดเล็กน้อย ซึ่งมีอาการปวดข้อเข่าก่อนและหลังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ 0.05 อาการปวดข้อเข่าของกลุ่มตัวอย่างหลังการศึกษาการพอกยาสมุนไพร อยู่ในระดับปวดเล็กน้อยแสดงให้เห็นว่าอาการดีขึ้น

5. บทเรียนที่ได้รับ

ยาพอกเข้าสามารถลดอาการปวดเข่าในผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้สะดวกมากขึ้น ผลการศึกษาที่ได้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการรักษาอาการปวดเข่าได้

6. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้ป่วยที่มีอาการปวดเข่าที่มารับบริการในสถานบริการ นอกจากจะรักษาด้วยยาแล้วยังมีการรักษาด้วยวิธีการพอกเข่าลดอาการปวด ซึ่งทำให้ผู้ป่วยเล็งเห็นถึงคุณประโยชน์จากสมุนไพรไทย นอกจากนี้ผู้ป่วยยังสามารถทำยาพอกดูแลตัวเองได้ด้วย

7. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ได้เรียนรู้ถึงการทำการวิจัย ได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบจากข้อมูลในงานประจำ ทำให้ได้ผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนการทำงาน และเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโนนสามัคคี ให้เกิดประสิทธิภาพให้มากยิ่งขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้เรียนรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคของฐานข้อมูลเดิม ดังนั้นจึงสามารถนำประสบการณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลไปพัฒนาฐานข้อมูลให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเพื่อใช้ในการวางแผนการวิจัยในระยะต่อไปผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในด้านวิชาการ งบประมาณ ได้รับคำแนะนำจากวิทยากร ที่งานมีความเข้มแข็งและมีความพร้อมในการเรียนรู้เป็นอย่างสูง

8. การสนับสนุนจากผู้บริหาร

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านโนนสามัคคี พยาบาล นักวิชาการสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในทุกด้าน จนผลงานวิชาการเล่มนี้สำเร็จได้

บรรณานุกรม

- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์.(2535). ระบบการแพทย์พื้นบ้านในชนบทไทย. กรุงเทพฯ: ดีไซน์.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์.(2535). แนวคิดไทยเรื่องเจ็บไข้ด้วย. กรุงเทพฯ: ดีไซน์.
- ฐิติเวทย์ ตุมราศวิน. (2538). โรคข้อเสื่อม ใน สราวุฒิ ปริชานนท์ และสุรศักดิ์ นิลกานวงค์ (บรรณาธิการ.) ตำราโรคข้อ (หน้า361-374). กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- Bruke, M., & Flaherty, M. J. (1993).Coping strategies and health status of elderly arthritic women. *Journal of Advanced Nursing*, 18, 7-13.
- Carter, M. A. (1997). Musculoskeletal system and connective tissue disorders.In S. A. Price & L. M. Wilson (Eds.). *Pathophysiology* (5th ed.).(pp.66-84).London: Wolfe.
- Harisdangkul.V. (1996). Osteoarthritis: Current and management. ใน สุรศักดิ์ นิลกานวงค์ (บรรณาธิการ.). *พื้นฟูวิชาการโรคข้อและรูมาติสซิม ประจำปี 2539* (หน้า 1-10). กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- Hawkey, C., Kahan, A., Steinbruck, K., Alegre, C., Baumelou, E., Begaud, B., Dequeker, J., Isomaki, H., Littlejohn, G., Mau, J., &Papazoglou, S. (1998). Gastrointestinal toterabilityof meloxicam compared to diclofenac in osteoarthritis patients. *British Journal of Rheumatology*, 37, 937-945.
- Lorenzi, E. A. (1999). Complementary/Alternative therapies so many choices. *Geriatric Nursing*, 20, 125-133.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. หนังสือยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

หนังสือให้ยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี

อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....หมู่.....แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....

ขอทำหนังสือนี้ไว้ต่อหน้าหัวหน้าโครงการวิจัยเพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่าข้าพเจ้าได้รับทราบโครงการวิจัยของ (ผู้วิจัย) นายนฤตล ฮตฤาชา

ศึกษาประสิทธิภาพของยาพอกเข้าต่อระดับความปวดเข้า โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านโนนสามัคคี ต.เชียงสี อ.โพพนาแก้ว จ.สกลนคร

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย อันตรายหรืออาการที่เกิดขึ้นจากการวิจัยหรือจากยาที่ใช้ รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้นจน

ข้าพเจ้าพอใจ

ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้เมื่อใดก็ได้และเข้าร่วมโครงการ วิจัยนี้โดยสมัครใจ และการบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้ จะไม่มีผลต่อการรักษาโรคที่ข้าพเจ้าพึงจะได้รับต่อไป

ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้า เป็นความลับ และจะเปิดเผยได้

เฉพาะในรูปที่เป็นการสรุปผลการวิจัย หรือการเปิดเผยข้อมูลต่อผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

และกำกับดูแลการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการตลอดจนประโยชน์ของการวิจัยรวมทั้งความเสี่ยงและอันตรายต่างๆที่อาจเกิดขึ้นในการเข้าโครงการนี้ให้ข้าพเจ้าได้ทราบและตกลงรับผิดชอบตามคำรับรองที่กล่าวมาทุกประการ

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ เห็นว่าถูกต้องตามเจตนาของข้าพเจ้า จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ พร้อมกับหัวหน้าวิจัยและต่อหน้าพยาน

ลงนาม.....ผู้ยินยอม

(.....)

ลงนาม.....ผู้วิจัย

(นายณฤตล ฮตฤาชา)

ลงนาม.....พยาน

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร
SAKON NAKHON PROVINCIAL PUBLIC HEALTH OFFICE

(.....)

ลงนาม.....พยาน

(.....)

หมายเหตุ

1) กรณีผู้ยินยอมตนให้ทำวิจัย ไม่สามารถอ่านหนังสือได้ ให้ผู้วิจัยอ่านข้อความในหนังสือให้คำยินยอมนี้ ให้แก่ผู้ยินยอมให้ทำวิจัยฟังจนเข้าใจดีแล้ว และให้ผู้ยินยอมตนให้ทำวิจัยลงนาม รับทราบในการให้ความยินยอมดังกล่าวด้วย

2) พยานต้องไม่ใช่ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้เป็นแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ให้ท่านตอบคำถามด้วยตนเองโดยให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความจริง

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ.....ปี
3. น้ำหนัก.....กิโลกรัม ส่วนสูง.....เซนติเมตร ดัชนีมวลกาย .....กิโลกรัม/เมตร²
4. สถานภาพ ( ) โสด ( ) สมรส ( ) อยู่ร้าง/แยกกันอยู่ ( ) สมณะ
5. ระดับการศึกษา
 ( ) ไม่ได้ศึกษา ( ) ประถมศึกษา ( ) มัธยม/ ปวช.
 ( ) อนุปริญญา/ ปวส. ( ) ปริญญาตรี ( ) สูงกว่าปริญญาตรี
6. อาชีพ
 ( ) ไม่ได้ประกอบอาชีพ ( ) รัฐบาล ( ) บริษัทเอกชน
 ( ) รับจ้างทั่วไป ( ) ประกอบธุรกิจส่วนตัว ( ) เกษตรกรรม
 ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
7. โรคประจำตัว
 ( ) โรคหัวใจ ( ) โรคเบาหวาน ( ) โรคความดันโลหิตสูง
 ( ) ไม่มีโรคประจำตัว ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
8. ข้อเข้าที่มีอาการข้อเข้าเสื่อม
 ( ) ข้อซ้าย ( ) ข้อขวา ( ) ข้อทั้งสองข้าง
9. ประวัติการได้รับอุบัติเหตุของข้อเข้าในอดีต
 ( ) ไม่เคย ( ) เคย ถ้าเคยระบุ.....
10. ประวัติการแพ้ยาสลบ
 ( ) ไม่มี ( ) มี ถ้ามีระบุ.....
11. แผลบริเวณข้อ
 ( ) ไม่มี ( ) มี ถ้ามีระบุ.....

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ประเมินความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม

คำชี้แจง เครื่องมือประเมินความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม ประกอบด้วยคำถามจำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 3 คำตอบดังนี้

ตอบข้อ ก.	ได้	1	คะแนน
ตอบข้อ ข.	ได้	2	คะแนน
ตอบข้อ ค.	ได้	3	คะแนน

การประเมินคะแนนที่ได้กับเกณฑ์มีดังนี้

คะแนนที่อยู่ในช่วง	10 - 16	หมายถึงความรุนแรงของโรคน้อย
คะแนนที่อยู่ในช่วง	17 - 23	หมายถึงความรุนแรงของโรคปานกลาง
คะแนนที่อยู่ในช่วง	24 - 30	หมายถึงความรุนแรงของโรคมาก

ให้อาสาสมัครเขียนเครื่องหมาย x หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

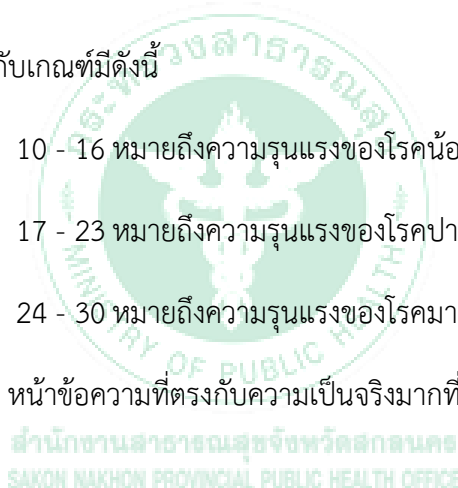
1. ระยะเวลาที่ปวดข้อเข่า

- ก. น้อยกว่า 1 ปี
- ข. ตั้งแต่ 1-5 ปี
- ค. มากกว่า 5 ปีขึ้นไป

2. ความถี่ของการปวดข้อเข่า

- ก. ปวดนาน ๆ ครั้ง
- ข. ปวดน้อยกว่า 3 ครั้งใน 1 สัปดาห์
- ค. ปวดตลอดเวลา

3. มีอาการปวด บวม แดง ร้อนที่ข้อเข่า

- ก. ไม่มีอาการ
- ข. มีอาการเล็กน้อย
- ค. มีอาการมาก
4. มีเสียงดังในข้อเท้าเวลาเคลื่อนไหว
- ก. ไม่มี
- ข. ได้เสียงดังเล็กน้อย
- ค. ได้เสียงดังชัดเจน
5. กิจกรรมใดที่ทำให้ท่านปวดเข่ามาก
- ก. เดินหรือยืนนาน ๆ
- ข. เดินขึ้น-ลงบันได
- ค. นอนเฉย ๆ ก็ปวด
6. การใช้ยาแก้ปวด
- ก. ไม่ใช้ยาหรือรับประทานยาบางครั้งที่ปวด
- ข. รับประทานยาทุกครั้งที่ปวด
- ค. ใช้ทั้งยารับประทานและยาฉีดทุกครั้งที่ปวด
7. การนั่งยองๆ หรือการนั่งกับพื้น
- ก. นั่งได้ปกติ
- ข. นั่งได้แต่ลุกยืนลำบาก
- ค. นั่งไม่ได้เลย
8. เมื่อเวลาใช้มือกดที่เข่า
- ก. ไม่เจ็บ
- ข. เจ็บเล็กน้อย

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร
SAKHON NAKHON PROVINCIAL PUBLIC HEALTH OFFICE

ค. เจ็บมากจนทนไม่ได้

9. ความสามารถในการเดินขึ้น-ลงบันได

ก. เดินขึ้น-ลง บันไดได้ดี

ข. เดินขึ้น-ลง บันไดได้บางครั้ง

ค. เดินขึ้น-ลงบันไดไม่ได้เลย

10. การใช้ไม้เท้า

ก. ไม่ได้ใช้

ข. ใช้เป็นบางครั้ง

ค. ใช้ตลอดเวลา

สรุป

รวมคะแนน .....คะแนน

ความรุนแรงของโรคอยู่ในระดับ

( ) น้อย ( ) ปานกลาง ( ) มาก

ส่วนที่ 3 แบบประเมินวัดระดับความเจ็บปวด (Visual Analogue Scale)

คำอธิบายเกณฑ์การวัดความเจ็บปวด

ไม่ปวด = มีค่าคะแนนอยู่ในช่วง 0 คะแนน

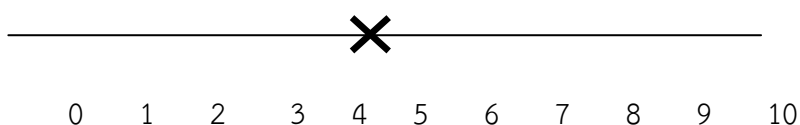
ปวดเล็กน้อย = มีค่าคะแนนอยู่ในช่วง 1.0 - 2.9 คะแนน

ปวดปานกลาง = มีค่าคะแนนอยู่ในช่วง 3.0 - 5.9 คะแนน

ปวดมาก = มีค่าคะแนนอยู่ในช่วง 6.0 - 8.9 คะแนน

ปวดมากที่สุด = มีค่าคะแนนอยู่ในช่วง 9.0 - 10 คะแนน

ตัวอย่าง

ไม่ปวด	ปวด	ปวด	ปวด	ปวด
	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าท่านมีอาการปวดระดับ 5 ความเจ็บปวดปานกลาง

3.1 แบบประเมินระดับความเจ็บปวด

ก่อนรักษา

คำชี้แจง โปรดกรณากาเครื่องหมาย X หรือวงกลมล้อมรอบตัวเลขให้ตรงกับอาการของท่านมากที่สุด

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ไม่ปวด		ปวด		ปวด		ปวด		ปวด		ปวด	
		เล็กน้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด			

หลังการรักษา 4 วัน

คำชี้แจง โปรดกรณากาเครื่องหมาย X หรือวงกลมล้อมรอบตัวเลขให้ตรงกับอาการของท่านมากที่สุด

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ไม่ปวด		ปวด		ปวด		ปวด		ปวด		ปวด	
		เล็กน้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด			

ภาคผนวก ค .ภาพขั้นตอนวิธีดำเนินงาน

ขั้นตอนการเตรียมยาสมุนไพร

วิธีการผลิตยาพอกเข้า มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

กำหนดสัดส่วนของส่วนผสมในยาพอกสมุนไพรตามที่ได้ศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 การเตรียมผงยาพอกเข้า

1.ผิวมะกรูด	15 กรัม
2.เมล็ดพริกไทย	15 กรัม
3.ข่า	15 กรัม
4.ดีปลี	15 กรัม
5.ใบมะขาม	15 กรัม
6.ใบส้มป่อย	15 กรัม
7.ขิง	15 กรัม
8.ดองดึง	15 กรัม
9.ใบพลับพลึง	15 กรัม
10.ไพล	150 กรัม
11.เกลือ	15 กรัม
12.การบูร	75 กรัม

นำสมุนไพรที่แห้งมาบดเป็นผงแล้วเทแอลกอฮอล์ 40% ผสมในขวดทึบแสง หมักทิ้งไว้นาน 1 เดือน

ขั้นตอนเตรียมการทดลอง

1. ประเมินก่อนการพอกเข้า วัดระดับความเจ็บปวด

2. ประคบสมุนไพร

3.พอกยาสมุนไพร

4.ประหมื่นหลังการพอกเท้า วัดระดับความเจ็บปวด

ผลงานต่อยอดจากผลการศึกษา

จากการทดลอง ยาพอกเท้าสามารถลดระดับความปวดเท้าได้ ผู้วิจัยจึงนำยาพอกเท้ามาให้บริการในสถานบริการ โดยให้บริการพอกเท้า สำหรับผู้ที่มีอาการปวดเท้า ในคลินิกผู้สูงอายุ เพื่อช่วยลดปริมาณการจ่ายยาและการรับประทานยา หลังจากที่เราเริ่มให้หัตถการพอกเท้า มีผู้สนใจและขอรับบริการเพิ่มมากขึ้น

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร
SAKON NAKHON PROVINCIAL PUBLIC HEALTH OFFICE